

LES MAP

DATAWIJSHEID

CIJFERS IN HET NIEUWS

NIEUWS
IN DE
KLAS

CIJFERS BEWIJZEN HET. OF TOCH NIET?

Wat zeggen cijfers in het nieuws nu echt.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Het aantal verkeersslachtoffers per jaar, het vertrouwen van de Belg in de politiek en het aantal betogers die mee op straat zijn gekomen.

Ons dagelijks nieuws staat vol met cijfers. Niet alleen kan je met cijfers dingen aantonen, het geeft ons ook de mogelijkheid om dingen te vatten en in perspectief te plaatsen. Vaak wordt informatie in de actualiteit gevisualiseerd, zodat je de gegevens beter zou begrijpen. Dit kan gebeuren door middel van grafieken, diagrammen, landkaarten, plattegronden,... De verzamelnaam van deze visualisaties is infografieken of illustraties.

Cijfers geven de indruk dat iets correct en betrouwbaar is. Veel meer dan wanneer een journalist spreekt over veel of een aantal. Want cijfers kunnen emoties oproepen, de aandacht trekken en mensen overtuigen. De aanwezigheid van cijfers is dus belangrijker dan de inhoud en de details die cijfers geven.

Het is wel aangeraden om alle gegevens van een infografiek grondig te bestuderen. Soms kunnen deze immers nogal een vertekend beeld geven. Uiteraard liggen sommige cijfers vast. De manier waarop iets voorgesteld wordt, hangt vaak samen met de manier waarop een gebeurtenis weergegeven wordt. Zo kunnen cijfers positief of negatief weergegeven worden afhankelijk van de boodschap die men wil brengen.

Daarom is datawijsheid belangrijk. Het is het bewust, actief, kritisch en creatief omgaan met data. Het is het vermogen om data te zoeken, vinden, beoordelen en gebruiken als informatie en het zelf produceren van data.

Maar hoe kijk je kritisch naar cijfers in nieuwsmedia? Je stelt best volgende vragen:

- 1 **BRON** Wie heeft de cijfers gepubliceerd? Van waar komt de informatie?
- 2 **DATUM** Wanneer zijn deze cijfers gepubliceerd?
Zijn de cijfers actueel?
- 3 **HOE** Kijk naar de cijfers zelf. Hoe worden de cijfers voorgesteld?
Grafiek of percentages?
- 4 **WAT** Waarover gaan deze cijfers?
- 5 **BEDOELING** Wat zeggen de cijfers echt? Wat wil men hiermee zeggen?
Welk verhaal wil men hiermee in beeld brengen?
- 6 Ga op zoek naar het originele rapport of onderzoek om na te gaan of de cijfers kloppen en juist weergegeven worden. w

EXTRA

SECUNDAIR ONDERWIJS

VOORBEREIDING LEERKRACHT

- Toegang tot verschillende nieuwsmedia (papier en online)

Inleiding

Wanneer je volgende informatie over Apestaartjaren 2018 in een nieuwsbericht leest: wat is volgens jou dan het meest geloofwaardig en betrouwbaar? Waarom is dit zo?

Voorbeelden Cijfers van Apestaartjaren 2018

- 50% van de kinderen heeft een eigen tablet of veel kinderen hebben een eigen tablet.
- 80% van de jongeren is actief op instagram of de meerderheid van de jongeren is actief op instagram.
- Alle jongeren hebben een eigen smartphone of 95% van de jongeren heeft een eigen smartphone.
- De meerderheid van de jongeren zijn voorzichtig met het accepteren van vriendschapsverzoeken of 71% van de jongeren is voorzichtig met het accepteren van vriendschapsverzoeken.
- Een aantal jongeren maakt afspraken over wat ze online van elkaar delen of 29% van de jongeren maakt afspraken met hun vrienden over wat ze online delen.
- Bijna 20% van de jongeren geeft aan onrust te voelen door zijn of haar smartphone of een aantal jongeren geeft aan onrust te voelen door zijn of haar smartphone.

Midden

Je kan ervoor kiezen om beide delen te doen of slechts een van de twee. In deel 1 gaan de leerlingen op zoek naar cijfers in het nieuws en leren ze deze analyseren. In deel 2 gaan ze zelf aan de slag en maken ze een eigen infografiek. De leerlingen maken zelf een infografiek en schrijven er een artikel over.

Deel 1 — Cijfers leren lezen (bijlage 2)

Laat de leerlingen op zoek gaan in verschillende nieuwsmedia naar artikels met cijfers en grafieken. De leerlingen analyseren de infografiek die ze gevonden hebben aan de hand van de stappen.

- 1 Wie heeft de cijfers gepubliceerd? Van waar komt de informatie?
- 2 Wanneer zijn deze cijfers gepubliceerd? Zijn de cijfers actueel?
- 3 Kijk naar de cijfers zelf. Hoe worden de cijfers voorgesteld? Grafiek of percentages?
- 4 Waarover gaan deze cijfers?
- 5 Wat wil men hiermee zeggen? Welk verhaal wil men hiermee in beeld brengen?

Extra Ga op zoek naar het originele rapport of onderzoek om na te gaan of de cijfers kloppen en juist weergegeven worden.

Bespreek wat ze gevonden hebben.

Deel 2 — Cijfers zelf leren visualiseren

De leerlingen maken zelf een infografiek. De leerlingen verzamelen informatie over een bepaald thema. Dit kan aan de hand van een bevraging of door bestaande datasets te gebruiken (bv. www.statbel.be) Nadien schrijven ze er ook een artikel over.

Verdeel de klas in groepjes. Je kan verschillende groepen aan een thema laten werken. Dit kan achteraf interessant zijn om te kijken hoe de verschillende groepen de resultaten weergeven.

De leerlingen kunnen een artikel maken over bijvoorbeeld volgende thema's:

Nieuwswijsheid van de klas	Mediagebruik van de klas
<p>Mogelijke vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Aantal meisjes en aantal jongens per klas? → Hoe blijf je op de hoogte van wat er rondom jou gebeurt? → Hoe vaak volg je het nieuws? → Welke onderwerpen interesseren je? → Hoeveel leerlingen hebben thuis een krant of magazine? → Welke krant / magazine wordt er thuis gelezen? → Hoeveel leerlingen kijken/luisteren naar het nieuws? <p>Op zoek naar inspiratie voor mogelijke vragen? Neem eens een kijkje in het Apestaartjaren-onderzoek.</p>	<p>Mogelijke vragen</p> <ul style="list-style-type: none"> → Welke toestellen gebruiken ze? (GSM/ smartphone / tablet / computer) → Wie heeft een eigen smartphone? → Waarvoor gebruiken ze deze (Chatten, spelletjes, ...) → Wat zijn de favoriete apps? → Welke sociale media gebruiken ze? → Hoeveel keer per week zitten ze op sociale media? → Waarvoor gebruiken ze sociale media? (Liken van berichten, delen van berichten, zelf dingen posten ...) <p>Op zoek naar inspiratie voor mogelijke vragen? Neem eens een kijkje in het Apestaartjaren-onderzoek.</p>

Laat hen de resultaten visueel weergeven en hen een artikel schrijven over de gevonden resultaten. Achteraf presenteren de leerlingen hun infographic en nieuwsitem.

TIP

- Je kan hiervoor een online tool gebruiken: piktochart.com, canva.com, Infogram.com of datawrapper.de.

TIP

- Neem eens een kijkje naar de Edubox Data in de pers. Aan de hand van deze tool maken jongeren hun eigen dataproject. Ze leren een eigen bevraging opstellen en enkele bewerkingen uitvoeren om de cijfers te interpreteren.